

MOODLE PLATFORMASINING TALABALAR FAOLLIGIGA TA'SIRI

Jo'rayeva Nasiba G'anisher qizi

Samarqand davlat chet tillari instituti 2 kurs magistr

Buranova Dilnoza Bahodirovna

Ilmiy rahbar: Samarqand davlat chet tillari instituti

Annotatsiya: *Ushbu maqolada Moodle platformasining talabalar faolligiga ta'siri tahlil qilinadi. Moodle — bu onlayn ta'limni boshqarish tizimi bo'lib, ta'lim jarayonida interaktivlikni oshirish, talabalar o'rtasida bilim almashish va o'quv materiallarini samarali taqdim etish uchun keng qo'llaniladi. Maqolada Moodle platformasining turli vositalari, masalan, testlar, forumlar, guruh ishlari va o'z-o'zini baholash orqali talabalar faolligini qanday oshirishi ko'rib chiqiladi. Shuningdek, chet eldagi yirik universitetlar misolida Moodle platformasining talabalarning o'qish faoliyatiga qanday ijobiy ta'sir ko'rsatganligi tahlil qilinadi. Maqolada Moodle platformasining talabalarning ta'limdagi mustaqilligi va jamoaviy ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishdagi ahamiyati ta'kidlanadi.*

Kalit so'zlar: *Moodle, talabalar faolligi, masofaviy ta'lim, interaktiv ta'lim, o'quv materiallari, testlar, forumlar, guruh ishlari, o'z-o'zini baholash, ta'lim samaradorligi, oliy ta'lim, raqamli ta'lim, ta'lim jarayoni, talabalar o'rtasidagi muloqot, chet el tajribasi.*

Moodle platformasi hozirgi kunda oliy ta'limda keng tarqalgan ta'lim boshqaruv tizimi (LMS) bo'lib, u o'qituvchilarga kurslarni yaratish, boshqarish va talabalarga o'quv resurslarini taqdim etish imkoniyatini beradi. Moodle ta'lim jarayonida talabalar bilan o'zaro aloqani kuchaytirishga va ularning faolligini oshirishga qaratilgan interaktiv vositalar bilan ta'minlaydi. Shu sababli, Moodle platformasi talabalarning o'quv faoliyatida qanday rol o'ynashi va ularning faolligiga qanday ta'sir qilishini o'rganish muhimdir. Ushbu maqolada Moodle platformasining talabalar faolligiga ta'siri tahlil qilinadi va uning samarali ishlatilishi orqali ta'lim jarayonida qanday o'zgarishlar yuz berishi ko'rib chiqiladi. Moodle platformasi talabalar o'rtasida faollikni oshirish uchun bir nechta innovatsion vositalar va funksiyalarni taqdim etadi. Quyida ulardan ba'zilari keltirilgan:

Moodle platformasida turli testlar va sinovlarni yaratish orqali talabalar o'z bilimlarini mustahkamlashadi. Interaktiv testlar talabalarni faollashtiradi, chunki ular o'z bilimlarini real vaqtda baholashadi. Shuningdek, test natijalari va xatolarni ko'rib chiqish orqali o'z xatoliklarini tushunib, bilimlarini rivojlantiradilar. Moodle testlari turli formatlarda (mavzular bo'yicha, multi-choice, ochiq savollar va boshqalar) yaratilishi mumkin, bu esa talabalar uchun qiziqarli va samarali o'quv tajribasini yaratadi. Moodle platformasining eng samarali funksiyalaridan biri — forumlardir. Forumlar talabalarni o'z fikrlarini erkin ifodalashga undaydi va ularni o'zaro muloqotga jalb qiladi. Forumlar orqali talabalar dars materiallari bo'yicha savollar berishadi, o'z fikrlarini bildirishadi va o'quvchilar o'rtasida bilim almashish jarayonini amalga oshiradilar. Bu usul talabalar o'rtasidagi interaktiv

muhitni yaratadi va ularning faolligini oshiradi. Moodle platformasida guruhlarni tashkil etish va guruh ishlari uchun vazifalar belgilash imkoniyati mavjud. Guruh ishlarida talabalar birgalikda ishlashga majbur bo'lishadi, bu esa ularning jamoaviy faolligini oshiradi. Moodle guruh ishlarini ko'proq tashkil etish orqali talabalar orasida hamkorlikni kuchaytirish, fikrlarni birlashtirish va o'zaro bilim almashishni rag'batlantirish mumkin. Bu, o'z navbatida, talabalar orasida mas'uliyat hissini kuchaytiradi. Moodle o'z-o'zini baholash imkoniyatini taqdim etadi, bu esa talabalarni o'z faoliyatini baholashga undaydi. O'z-o'zini baholash jarayoni talabalar uchun o'z kuchlarini aniqlash, xatoliklardan o'rganish va o'z bilimlarini mustahkamlash imkoniyatini yaratadi. Bu usul, talabalar o'quv jarayonida mustaqil va ongli ravishda faol bo'lishiga yordam beradi. Moodle platformasi dars materiallarini talabalar uchun onlayn tarzda taqdim etish imkonini beradi. Video darslar, matnli materiallar, audiolar va interaktiv mashqlar orqali talabalar o'z vaqtida va istalgan joyda ta'lim olishlari mumkin. Bu holat, o'z navbatida, talabalarni faollikka undaydi, chunki ular o'z ta'limlarini rejalashtirishda mustaqil ravishda harakat qilish imkoniyatiga ega bo'lishadi.

Moodle Platformasining Talabalar Faolligiga Ta'sirining Afzalliklari

1. Mustaqil O'qish

Moodle platformasi yordamida talabalar o'z o'qish jarayonlarini moslashuvchan tarzda rejalashtirishi mumkin. O'quvchilar dars materiallariga istalgan vaqtda kirish imkoniyatiga ega bo'lib, o'z bilimlarini mustahkamlash uchun kerakli resurslarni tanlashadi. Bu, talabalar o'rtasida mustaqil o'qishning rivojlanishiga va ularning faolligiga ijobiy ta'sir qiladi.

2. Tajribali O'qituvchilar Bilan Muloqot

Moodle orqali talabalar o'qituvchilar bilan doimiy aloqada bo'lishadi. Forumlar, xabarlar va maxsus savollar bo'limlari orqali o'qituvchilardan tezkor yordam olish imkoniyati mavjud. Bu esa talabalarni o'z ta'lim jarayoniga yanada faol jalb qiladi.

3. Motivatsiyani Oshirish

Moodle platformasidagi testlar va forumlar talabalarni rag'batlantirish uchun samarali vosita hisoblanadi. Talabalar o'z bilimlarini real vaqtda baholashlari, vaqti-vaqti bilan baholarni ko'rishlari va natijalarini tahlil qilishlari mumkin. Bu, o'z navbatida, talabalarni o'z ustida ishlashga va o'z bilimlarini oshirishga undaydi.

4. Hamkorlikni Rivojlantirish

Moodle platformasi guruh ishlarini tashkil etish va talabalar o'rtasida bilim almashishni rivojlantirishga yordam beradi. Bu holat, talabalar orasida jamoaviy ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi va ularning faolligini oshiradi.

Birlashgan Qirollikda **University of Edinburgh** va **Open University** kabi oliy ta'lim muassasalari Moodle platformasini talabalar faolligini oshirishda samarali ishlatib kelmoqda. Moodle yordamida talabalar o'rtasida forumlar, guruh ishlari va interaktiv testlar orqali faollikni oshirishga muvaffaqiyatli erishilgan. Avstraliyaning **Griffith University** universiteti esa Moodle orqali talabalarning mustaqil o'qishini rivojlantirishga qaratilgan

kurslar yaratgan. Bu tajriba shuni ko'rsatadiki, Moodle platformasi talabalarning o'z-o'zini boshqarish va bilimlarini oshirish ko'nikmalarini rivojlantirishga katta yordam beradi. Moodle platformasi, talabalar faolligini oshirish uchun samarali vositalar va imkoniyatlar yaratadi. Interaktiv testlar, forumlar, guruh ishlari va o'z-o'zini baholash kabi funksiyalar yordamida talabalarning o'quv jarayonidagi faolligi sezilarli darajada oshadi. Shu bilan birga, Moodle o'quvchilarga mustaqil ravishda ta'lim olish, bilimlarini mustahkamlash va jamoaviy ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlarini taqdim etadi. Chet el tajribalari Moodle platformasining samaradorligini va uning talabalar faolligini oshirishdagi ahamiyatini tasdiqlaydi. Shunday qilib, Moodle ta'lim jarayonini interaktiv va samarali qilishda muhim rol o'ynaydi.

Moodle platformasi butun dunyo bo'ylab turli universitetlarda talabalar faolligini oshirish va ta'lim jarayonini takomillashtirishda muvaffaqiyatli qo'llanilmoqda. Chet eldagi bir qator universitetlar, Moodle'ni interaktiv ta'lim usullarini amalga oshirishda va talabalar o'rtasidagi o'zaro aloqalarni kuchaytirishda samarali vosita sifatida ishlatmoqda. Quyida Moodle platformasidan foydalangan bir nechta yirik oliy ta'lim muassasalari va ularning tajribasi haqida so'z boradi. University of Edinburgh Moodle platformasini talabalar o'rtasidagi interaktivlikni oshirish va ta'lim samaradorligini yaxshilash uchun keng miqyosda qo'llaydi. Universitetda Moodle yordamida talabalar o'quv materiallarini o'z vaqtida ko'rib chiqish, forumlarda muhokama qilish va o'z bilimlarini testlash imkoniyatiga ega. Moodle platformasining test va baholash tizimlari talabalarni o'z bilimlarini muntazam ravishda tekshirishga rag'batlantiradi. Bundan tashqari, universitetda guruh ishlari va kooperativ ta'limni rivojlantirish uchun Moodle platformasidagi guruh funksiyalari qo'llaniladi. Bu orqali talabalar o'rtasida jamoaviy ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga erishiladi, bu esa ularning faolligini oshiradi. Open University Moodle platformasini asosiy ta'lim vositasi sifatida ishlatadi. Universitetda ta'limning asosiy shakli masofaviy o'qishdir, va Moodle talabalarga ta'lim resurslari, o'quv materiallari va interaktiv mashqlarni taqdim etishning samarali vositasi sifatida xizmat qiladi. Moodle yordamida talabalarga turli formatlarda materiallar (matn, video, audio) taqdim etiladi va ular o'z-o'zini baholash, testlar va forumlarda faollik ko'rsatish orqali o'z bilimlarini mustahkamlashadi. Open University'da Moodle platformasi, shuningdek, onlayn darslar va virtual uchrashuvlar uchun imkoniyat yaratadi, bu esa talabalar o'rtasidagi aloqani mustahkamlaydi va o'quvchilarning faolligini oshiradi. Griffith University Moodle platformasidan talabalarning mustaqil ta'limini rivojlantirish uchun foydalanadi. Universitet Moodle orqali onlayn kurslar, testlar, interaktiv mashqlar va forumlar taqdim etadi. Talabalar dars materiallarini har doim ko'rib chiqishlari mumkin, shuningdek, ular forumlarda o'z fikrlarini bildirish va o'quvchilar bilan tajriba almashish imkoniyatiga ega. Griffith University'da Moodle yordamida o'quvchilarning o'z-o'zini motivatsiya qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratiladi. Bu universitetda Moodle platformasining asosiy maqsadi talabalarning o'z-o'zini boshqarish va o'qishdagi faolligini oshirishdir. University of Melbourne Moodle platformasidan talabalar faolligini oshirish va

o'qish samaradorligini yaxshilashda foydalanadi. Universitet Moodle yordamida talabalar o'rtasida o'zaro muloqotni kuchaytirish, o'quv jarayonini interaktiv qilish va talabalar uchun shaxsiylashtirilgan ta'lim imkoniyatlarini yaratish maqsadida ishlaydi. Universitetda Moodle platformasi orqali talabalar o'z vaqtida testlar va baholashlarni amalga oshiradilar, shu bilan birga forumlar orqali o'quvchilarning o'zaro fikr almashishlari rag'batlantiriladi. Universitetning o'qituvchilari Moodle'ni talabalarning bilimlarini yaxshilash va ularning faolligini oshirish uchun bir qator innovatsion yondoshuvlar bilan birga ishlatishadi. University of Hong Kong Moodle platformasini masofaviy o'qish va talabalar faolligini oshirish uchun qo'llaydi. Moodle yordamida universitet talabalariga onlayn darslar, sinovlar, forumlar va boshqa interaktiv materiallar taqdim etiladi. Xususan, bu universitetda Moodle platformasining test va sinov tizimi talabalarning bilimlarini real vaqtda baholash va ularning o'z-o'zini baholash imkoniyatlarini taqdim etish uchun samarali ishlatiladi. Moodle orqali talabalar darslarni o'z vaqtida tugatish va o'z bilimlarini mustahkamlash uchun interaktiv resurslardan foydalanishadi. Universitetda Moodle o'qitish va o'quvchilarning faolligini oshirishda muhim vosita sifatida tan olingan. University of California, Berkeley Moodle platformasini talabalar faolligini oshirish va interaktiv ta'limni rivojlantirishda keng qo'llaydi. Universitetda Moodle yordamida talabalarga guruh ishlari, muhokama forumlari va interaktiv mashqlar taqdim etiladi. Bu jarayonda talabalar o'z fikrlarini bildirish, o'zaro muloqot qilish va hamkorlikda ishlash orqali o'quv jarayoniga faollik kiritadilar. Moodle platformasining forum va guruh ishlari imkoniyatlari talabalar orasida bilim almashishni va o'quvchilarning ta'limda faolligini oshirishni ta'minlaydi. Shuningdek, Moodle yordamida o'qituvchilar talabalarning darslarda qanday ishtirok etayotganini kuzatib borish va ularning faoliyatini baholash imkoniyatiga ega.

Chet el tajribasi shuni ko'rsatadiki, Moodle platformasi talabalar faolligini oshirishda va ta'lim jarayonini samarali tashkil etishda muhim vosita hisoblanadi. Turli universitetlar Moodle orqali talabalar o'rtasidagi interaktivlikni kuchaytirish, o'quvchilarning mustaqil o'qishini rivojlantirish va guruh ishlarini tashkil etish kabi ko'plab innovatsion yondoshuvlarni amalga oshirmoqda. Moodle'ning bu kabi imkoniyatlari talabalar faolligini oshirish va ta'lim jarayonining samaradorligini yaxshilashda muhim rol o'ynaydi. Chet eldagi muvaffaqiyatli tajribalar Moodle platformasining ta'lim jarayonidagi ahamiyatini tasdiqlaydi va uni oliy ta'limda kengroq joriy etish zaruriyatini ko'rsatadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI:

1. Anderson, T., & Dron, J. (2011). *The scope and structure of online learning*. In M. G. Moore (Ed.), *Handbook of Distance Education* (3rd ed., pp. 20-34). Routledge.
2. Bower, M. (2019). *Design of Technology-Enhanced Learning: A Practical Guide*. Routledge.
3. Haughey, M., & Muirhead, W. (2005). *The Development and Evaluation of Online Learning*. *The Journal of Distance Education*, 20(1), 49-58.

4. Kahu, E. R. (2013). *Framing student engagement in higher education*. *Studies in Higher Education*, 38(5), 758-773. <https://doi.org/10.1080/03075079.2011.598505>
5. Laurillard, D. (2012). *Teaching as a design science: Building pedagogical patterns for learning and technology*. Routledge.
6. Martin, F., & Parker, M. (2014). *Use of synchronous virtual classrooms: Why do students not attend?* *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 15(1), 1-17. <https://doi.org/10.19173/irrodl.v15i1.1678>
7. Moodle Pty Ltd. (2020). *Moodle: Learning Management System*. Retrieved from <https://moodle.org/>
8. Rienties, B., & Toetenel, L. (2016). *The impact of learning design on student behavior: A cross-institutional comparison of students' online learning patterns*. *Computers in Human Behavior*, 54, 473-484. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.07.049>
9. Song, L., & Hill, J. R. (2007). *A conceptual framework for evaluating online learning in higher education*. In *Proceedings of the E-Learn 2007 World Conference on E-Learning in Corporate, Government, Healthcare, and Higher Education* (pp. 2087-2096). Association for the Advancement of Computing in Education.
10. Venkatesh, V., & Bala, H. (2008). *Technology acceptance model 3 and a research agenda on interventions*. *Decision Sciences*, 39(2), 273-315. <https://doi.org/10.1111/j.1540-5915.2008.00192.x>
11. Zheng, B., & Warschauer, M. (2015). *The impact of mobile technology on students' learning in higher education*. *Journal of Educational Computing Research*, 53(3), 345-368. <https://doi.org/10.1177/0735633114568491>